

BEDREIGDE TALEN

*een interactief lespakket
op Internet voor de middelbare school*

*door Cecilia Odé
didactiek Gotze Kalsbeek
ontwerp Olav Odé*

als onderdeel van het NWO Bedreigde Talen Programma

NWO

Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek

www.bedreigdetalen.nl

© 2007 Cecilia Odé, Olav Odé, Gotze Kalsbeek

BEDREIGDE TALEN is een interactief lespakket op Internet ontwikkeld voor de laatste drie klassen VWO/HAVO in het kader van het NWO Bedreigde Talen Onderzoek Programma. De lesmodule is beschikbaar in een **Nederlandse** en een **Engelse** versie. Er bestaat geen verschil tussen de twee versies, er zijn dus voor de Engelse versie geen aanpassingen gemaakt van specifiek Nederlandse onderwerpen.

De enige **technische vereisten** voor de module is een computer met geluidskaart, aansluiting op Internet, en Adobe Flash Player die gratis kan worden geladen via het adres <http://www.adobe.com/downloads/>.

Zelfs bij een langzame verbinding werkt de module goed. Voor scholen zonder Internet-aansluiting is een losse CD-Rom beschikbaar, in het Nederlands en in het Engels.

Het Bedreigde Talen lespakket kan worden besteld via de volgende email adressen: c.ode@uva.nl en (Linssen@nwo.nl, www.nwo.nl/bedreigdetalen).

Het lespakket bestaat uit **twee lessen** en kan als facultatief lesmateriaal worden gebruikt voor twee of drie uur bij het vak **aardrijkskunde**. Doordat het pakket veel onderwerpen bevat over taal in het algemeen, vooral in de eerste les, kan het ook worden gebruikt in het **talenonderwijs**.

In het pakket zijn **instructies** opgenomen voor de docent en de leerling. **Interactieve werkbladen** kunnen worden geladen, afgedrukt en ingevuld door de leerlingen, individueel of klassikaal met een docent. Alle antwoorden op de vragen kunnen worden gevonden door de tekstpagina's met foto's, filmpjes en animaties te bestuderen.

In de **eerste les** komen de volgende thema's aan de orde:

over taal

hoeveel talen spreek je?

talen van de wereld

het ontstaan van taal

bedreigde talen

taalverlies, -behoud en -vernieuwing

In de eerste les, na een introductiefilmpje, is elk thema verder onderverdeeld in korte tekstpagina's en animaties met veel meer details, kaarten, geluidsvoorbeelden en spelletjes.

De korte tekstpagina's bespreken onderwerpen die dieper kunnen worden bestudeerd door te klikken op "volgende" onderaan de pagina, waarna een nieuwe pagina verschijnt met korte filmpjes of een diashow. Door op de pijl te klikken kan de gebruiker terug naar de vorige pagina of naar de openingspagina van de les.

In het algemeen spreken filmpjes en foto's voor zich. Waar nodig zijn de filmpjes voorzien van een bijschrift.

Er wordt ook wat aandacht besteed aan gebarentaal.

Het is vrijwel onmogelijk om binnen twee of drie uur alle vijf continenten te bespreken die elk weer specifieke problemen hebben met betrekking tot bedreigde talen. De meeste voorbeelden zijn daarom genomen uit twee gebieden.

De tweede les gaat nader in op deze twee gebieden: noordoost Siberië en de westelijke helft van Nieuw Guinea. Voordat met de tweede les kan worden begonnen, moet de eerste les zijn voltooid.

De thema's in de tweede les zijn:

- geografie (klimaat, landschap, flora en fauna)
- dorpsleven (wonen, verkeer, bestuur, gezondheidszorg)
- dagelijks leven (jacht/visvangst, nomaden, land-/tuinbouw)
- tradities (feest, religie, geboorte-trouwen-dood)
- school (systeem, talenonderwijs)

In deze les komt de leerling meer te weten over twee specifieke taalgemeenschappen die een bedreigde taal spreken: de Toendra Joekagir in de Sacha Republiek, Russische Federatie,

en de **Mpur** in West Papoea, Indonesia. Overeenkomsten en verschillen tussen deze gemeenschappen worden besproken.

Het doel van de tweede les is dieper in te gaan op de leefomgeving van de twee volkeren en op de voornaamste factoren die leiden tot taalverlies.

LES 1

In 2007 worden op aarde naar schatting 6000 verschillende talen gesproken. Het grootste deel daarvan wordt met uitsterven bedreigd. Volgens voorspellingen zal over een eeuw 50 tot 90% van de wereldtalen verdwenen zijn.

In deze les kom je van alles te weten over taal: het ontstaan, waarom talen verdwijnen en hoe erg dat is, of we talen kunnen behouden, over nieuwe talen, en hoe verschillende sprekers van diverse talen de wereld ervaren.

Hiermaast vind je links naar de verschillende thema's.

> Thema 1

> Thema 2

> Thema 3

> Thema 4

> Thema 5

> Thema 6

geografische verwijzingen

A screenshot of a lesson interface. On the left, there is a dark blue sidebar with white text. The main area shows a background image of people inside a traditional wooden structure with a thatched roof. On the right side of the main area, there are six orange buttons with white text, each starting with '> Thema'. At the bottom left, there is a small globe icon and the text 'geografische verwijzingen'. At the bottom right, there is a small orange arrow icon pointing upwards.

Om te voorkomen dat leerlingen blijven zitten met een droevig “doemdenk” verhaal, is er veel aandacht voor onderwerpen als taalvernieuwing, hoe trots volkeren kunnen zijn op hun taal, cultuur en tradities, het belang van zelfrespect en de eigen identiteit, en hoe volkeren zelf, sociale organisaties, scholen en regeringen kunnen bijdragen aan het behoud van talen. In plaats van zich zorgen te hoeven maken over nog een wereldprobleem, kunnen leerlingen veel plezier beleven aan de grote diversiteit van talen en culturen van andere volkeren.

Foto's van Cecilia Odé: Toendra Joekagir nomadische rendierherders en Mpur sprekende Papoea's.